

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2148/2018
24.06.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Зоране Делибашић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., коју заступа Драган Шилјут, адвокат из ..., против тужене Гинеколошко-акушерске клинике Народни фронт са седиштем у Београду, коју заступа Бојан Перић, адвокат из ..., ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж број 6508/17 од 08.11.2017. године, у седници већа одржаној дана 24.06.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж број 6508/17 од 08.11.2017. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиље за накнаду трошкова ревизијског поступка у износу од 60.000,00 динара као неоснован.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П број 1427/15 од 22.05.2017. године, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужена да јој на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде права личности исплати износ од 7.200.000,00 динара са законском затезном каматом од подношења тужбе до исплате. Другим ставом изреке, одбијен је приговор пресуђене ствари. Трећим ставом изреке тужиља је ослобођена плаћања трошкова парничног поступка - судске таксе на тужбу и одлуку суда. Четвртим ставом изреке обавезана је тужиља да туженој на име трошкова парничног поступка исплати износ од 229.900,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж број 6508/17 од 08.11.2017. године, одбијена је као неоснована жалба тужиље и потврђена пресуда Вишег суда у Београду у првом ставу изреке. Другим ставом изреке преиначена је одлука о трошковима поступка садржана у четвртном ставу изреке тако да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Благовременом ревизијом тужиља побија правноснажну пресуду донесену у другом степену због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права. Трошкове поступка је тражила и определила по врсти и висини.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у оквиру овлашћења из чл. 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11 ... 55/14-ЗПП) и утврдио да ревизија није основана.

У спроведеном поступку није почињена битна повреда одредаба парничног поступка из чл. 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Тужиља у ревизији указује на битне повреде одредаба парничног поступка учињене у другостепену поступку али не наводи о којим повредама се ради па оне не могу бити предмет разматрања ревизијског суда, јер на њих ревизијски суд не пази по службеној дужности.

Према чињеничном стању утврђеном у правноснажно окончаном поступку који је претходио доношењу побијане пресуде, тужиља се породила ...1985. године код тужене и родила живо мушко дете тежине 1850 грама, дужине 41 цм, што је наведено у пријави тужене без датума под редним бројем ... . У пријави стоји да је дете рођено од оца ББ и мајке АА, у току трајања брака, а да су порођају присуствовали лекар и бабица. Дете је уписано у матичну књигу рођених Општине „Савски венац“ под текућим бројем ... за 1985. годину и матичну књигу умрлих у овој општини под текућим бројем ... за 1985. годину. Као чињеница смрти уписан је датум 07.01.1985. године, а чињеница смрти уписана је на основу потврде о смрти која је издата 07.01.1985. године. Дете је уписано без имена и презимена. У потврди не стоје подаци о лекару који је утврдио смрт детета, али је наведена дијагноза, као и да је од почетка болести, до смрти, протекло девет часова. Потврда је оверена печатом тужене са потписом лекара. Према уверењу Одељења за општу управу Општине „Савски венац“ број 31-17/2005 од 12.04.2005. године у матичној књизи рођених Општине „Савски венац“ под текућим бројем ... поред чињенице уписа рођења мушког детета, без имена и презимена, уписан је јединствени матични број, а у рубрици накнадни уписи и забелешке уписана је констатација да је дете умрло у Београду ...1985. године што је уписано у матичну књигу умрлих те општине под текућим бројем ... за 1985. годину. ЈКП „Погребне услуге Београд“ у својој потврди од 29.11.2002. године, на основу службене евиденције, у регистру сахрањених за 1985. годину нема податке за умрло, безимено мушко дете, под презименом А-Б. Тужиља никада није добила обдукциони налаз за дете, нити зна где је дете сахрањено. Извештај о смртном исходу није примила, али је у једну свеску, са још 20 мајки, потписала да је обавештена да јој је дете преминуло. Први пут је затражила посмртне остатке свог детета 2002. године. Не зна где јој је гроб детета и не може да обавља верске обреде на гробу као верница. Правноснажном пресудом Другог општинског суда у Београду П. број 8333/05 од 22.05.2009. године одбијен је њен тужбени захтев да

се обавезе тужени ГАК Народни фронт да ЈКП-у Погребне услуге преда посмртне остатке детета које је тужила родила ...1985. године како би могла да их сахрани, ког захтева се може ослободити ако тужили исплати 10.000.000,00 динара са законском затезном каматом. Пресуда је потврђена пресудом Апелационог суда у Београду Гж број 2786/12 од 16.07.2012. године, којом је жалба тужиле одбијена као неоснована. Тужила све време трпи душевне болове јер не зна да ли јој је дете живо, да ли је сахрањено или је завршило као патоанатомски (медицински) отпад. Сматра да је болница одговорна за душевне болове које трпи, јер је било неправилности у њеном раду, а што је утврдио и здравствени инспектор у свом извештају. Тужбу за накнаду штете тужила је поднела првостепеном суду дана 17.06.2015. године, а тужена је истакла приговор застарелости потраживања наводећи да је тужила још у предмету Другог општинског суда у Београду П. број 8333/05 сазнала да су посмртни остаци детета бачени као медицински отпад, и то најкасније са доношењем првостепене пресуде 22.05.2009. године, јер је тужена ову чињеницу истакла још у одговору на тужбу.

На потпуно и правилно утврђено чињенично стање које се сагласно чл. 407. став 2. ЗПП, супротно наводима ревизије, ревизијом не може побијати, нижестепени судови су правилно применили материјално право када су усвојили приговор застарелости потраживања и тужбени захтев одбили као неоснован.

У првостепеном и другостепеном поступку тужила се позивала на пресуду Европског суда за људска права у предмету Марић против Хрватске од 12.06.2014. године (представка број 5132/12) која се заснива на истом чињеничном стању и правном основу, али се суд у овој представи није бавио питањем застарелости потраживања.

Из чињеница представке произлази да је супруга подносиоца представке дана 07.08.2003. године у деветом месецу трудноће родила мртво дете у Клиничко-болничком Центру Сплит, здравственој устнови. Након порођаја подносиоца и његова супруга нису желели преузети посмртне остатке свог детета, па је болница преузела одговорност за тело. Даном 13.10.2003. године болница је збринула дететово тело заједно са другим клиничким отпадом тако што је дете пребачено на градско гробље на кремацију. Убрзо након тога, подносиоца и његова супруга почели су да се распитују о томе где је дете покопано, али нису добили никакве конкретне информације.

Испитујући основаност представке суд је констатовао да је болница тражила од подносиоца представке да се сам побрине за сахрану, али да тиме није спречено право подносиоца представке да зна где се налази последње почивалиште његовог детета.

Полазећи од навода странака у поступку суд је закључио да је дошло до повреде члана 8. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода јер мајка није могла вршити своје верске дужности на гробу свога мртворођеног детета, који правни став је заузео и у предмету (Yirdim protiv Turske

- представка број 23327/02 од 11.07.2007. године). До истог закључка суд је дошао и у погледу питања да ли је подносилац представке имао право да присуствује сахрани свога детета (предмет *Nadri - Vionnet protiv Švajcarske* број 55525/00 од 14.02.2008. године).

Чланом 16. став 2. Устава Републике Србије прописано је да су општеприхваћена правила међународног права и потврђени међународни уговори саставни део правног поретка Републике Србије и непосредно се примењују.

Одредба члана 142. став 2. даље прописује да су судови самостални и независни у свом раду и да суде на основу Устава, закона и других општих аката када је то предвиђено законом, општеприхваћеним правилима међународног права и потврђених међународних уговора.

Одредбом члана 145. став 2. прописано је да се судске одлуке заснивају на Уставу, закону, потврђеном међународном уговору и пропису донетом на основу закона. Потврђени међународни уговори према члану 194. став 4. Устава и општеприхваћена правила међународног права су део правног поретка Републике Србије.

Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода од 04.11.1950. године ратификована је од стране надлежних органа СЦГ 26.12.2003. године, а ступила је на снагу 03.03.2004. године. Са ратификацијом Конвенције, она је постала саставни део правног поретка Републике Србије и домаћи судови морају судити и заснивати своје одлуке на овом потврђеном међународном уговору када се суде случајеви из јурисдикције која је прописана овом Конвенцијом. То значи, ако се странка позива на повреду одређеног члана Конвенције, домаћи суд не може одбити да примењује Конвенцију која регулише повреду тог права.

Пошто је ратификацијом Конвенција уграђена у домаће законодавство и све пресуде и одлуке Европског суда за људска права су постале део унутрашњег правног система и као такве везује и домаће судове и друге државне органе власти. У складу са тим сви појединци у државама потписницама Конвенције имају права и обавезе прописане Конвенцијом, а што значи да у поступку који се води пред домаћим органима имају право да се директно позивају на њен текст и судску праксу Европског суда. Државни органи шта више, морају дати приоритет Конвенцији, над било којим домаћим прописом, ако је он у супротности са Конвенцијом и њеним процендентним правом.

Одговор на питање да ли се у конкретном случају може применити Конвенција која је ступила на снагу дана 04.03.2004. године садржан је у пресуди Европског суда за људска права Зорица Јовановић против Србије (представка број 21794/08 од 26.03.2013. године). У погледу *ratione temporis* спорни догађај настао је пре ратификације Конвенције, па суд закључује да његова надлежност *ratione* покрива само период после ратификације Конвенције, или њених Протокола. Од

ратификације па надаље, међутим, пропусти државе могу бити у надлежност само када су они наставак већ постојеће ситуације (Yagciu Sargin protiv Turske; пресуда од 08.06.1995. године став 40. серија А број 319-А). Стога је према мишљењу суда (види Mutatis Mutandis Курић и други против Словеније) суд надлежан да разматра притужбу подносиоцеке представке у оној мери у којој се односи на пропуст тужене државе да испуни процедуралне обавезе према Конвенцији почев од 03.03.2004. године.

Суд прихвата ревизијске наводе тужиље да ће судови узети у обзир чињенице пре ратификације само у оној мери у којој се оне могу сматрати да су створиле непрекидну ситуацију која траје и после тог датума и која може бити релевантна за разумевање чињеница насталих после тога.

Стога Врховни касациони суд прихвата ревизијске наводе у делу да је одбацивањем тела подносиоцекиног мртворођеног детета заједно са клиничким отпадом без остављања трага остатака или почивалишта, дошло до мешања у права подносиоцеке садржана у члану 8. Конвенције.

Међутим, у представци Марић против Хрватске није истакнут приговор застарелости потраживања, па се стога ови предмети заснивају на битно истом али не и истом чињеничном стању и правном основу.

Одредбом члана 376. став 1. и 2. Закона о облигационим односима прописано је да штета застарева у року од три године од сазнања за штету и учиниоца (субјективни рок), односно у року од пет година од дана настанка штете (објективни рок).

Ревидент у ревизији истиче да рок из члана 376. став 1. ЗОО тече од правноснажности пресуде чијим доношењем је тужилца сазнала да су посмртни остаци детета бачени као медицински отпад, а то је од 16.07.2012. године.

Међутим, и по оцени Врховног касационог суда нижестепени судови су правилно применили материјално право када су овај рок везали најкасније за доношење датума првостепене пресуде а то је 22.05.2009. године. Шта више из списка Другог општинског суда у Београду се утврђује да је тужена у одговору на тужбу још 2005. године истакла да су посмртни остаци детета бачени као медицински отпад тако да је по схватању Врховног касационог суда рок застарелости почео да тече још од достављања одговора на тужбу у предмету Другог општинског суда у Београду а то је било 2005. године.

С`обзиром на датум подношења тужбе у овом поступку и датум сазнања чињенице када је тело мртворођеног детета тужилце бачено као медицински отпад а то је било 2005. године, правилан је закључак нижестепених суда да је потраживање тужилце застарело јер су протекли и субјективни и објективни рок за подношење тужбе за накнаду нематеријалне штете због повреде права личности, права на породични живот.

Постојање законског рока застарелости није само по себи несагласно са Конвенцијом или Протоколима уз њу што произлази из представке Скендери и други против Републике Србије (број представке 15090/08 - пресуда од 27.07.2017. године).

Застарни рокови прописани су ради заштите начела правне сигурности па Врховни касациони суд закључује да је одбијање захтева због застарелости законито и да тежи легитимном циљу, заштити начела правне сигурности, уз поштовање принципа пропорционалности.

На основу изложеног, а како се осталим наводима ревизије правилност и законитост побијане пресуде не доводи у сумњу, Врховни касациони суд је применом члана 414. став 1. ЗПП донео одлуку као у изреци пресуде.

Одлука о трошковима поступка донета је применом чл. 165. став 2. у вези са чл. 154. став 1. ЗПП према постигнутом успеху странака у ревизијском поступку.

Председник већа - судија
Весна Поповић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић